

ICC Richtlijnen voor (relatie-)geschenken en gastvrijheid

A. Inleiding

Bij het zakendoen, wordt Bedrijven vaak verzocht of zelfs dringend gevraagd om Geschenken aan zakelijke relaties te geven of een vorm van Gastvrijheid te verlenen. Bedrijven geven vaak ook zelf, op eigen initiatief, geschenken of andere gunsten aan potentiële klanten of zakelijke relaties om het imago van het Bedrijf te versterken, producten en services te promoten, banden aan te halen of om een gunstige zakelijke omgeving te creëren om zo zakelijke relaties op te bouwen.

Deze praktijk wordt in vele regio's en landen van de wereld gezien als een normaal en gebruikelijk onderdeel van het zakendoen. Hoewel Geschenken en Gastvrijheid niet per sé in strijd zijn met wetten en ethische normen¹, kunnen ze in sommige gevallen wel worden ervaren als ongepast. In sommige gevallen kan er zelfs sprake zijn van omkoping. Of iets gezien wordt als ongepast of omkoping hangt vooral af van de feiten en omstandigheden, zoals de positie van de gever of ontvanger, maar ook van de frequentie, de waarde, of de context waarin de Geschenken of Gastvrijheid worden gegeven of verleend.

Omkoping is het aanbieden, beloven, geven, autoriseren of accepteren van iets van materiële waarde, of een andere gunst, met als doel om de ontvanger (vaak overheidsfunctionarissen²) te bewegen tot het verlenen van een onwettige of ongepaste (zakelijke) gunst³.

De van kracht zijnde nationale anti-corruptie wetgeving leert, dat er niet één uniforme wettelijke norm is, maar dat elk land zijn eigen wetten, regelgeving en opsporingsmethoden hanteert om te bepalen of (relatie)Geschenken en Gastvrijheid gezien moeten worden als (poging tot) omkoping.

ICC adviseert Bedrijven om zelf strenge en duidelijke regels te hanteren met betrekking tot het geven van (relatie)Geschenken en Gastvrijheid en om ervoor te zorgen dat deze:

- (a) in lijn zijn met toepasselijke (inter)nationale wet- en regelgeving;
- (b) beperkt worden tot redelijke en gepaste zakelijke uitgaven;
- (c) de ontvanger niet ongepast beïnvloeden, of kunnen worden gezien als een poging tot ongepaste beïnvloeding van de ontvanger's beslissingsonafhankelijkheid ten opzichte van de gever;
- (d) niet in strijd zijn met de Gedragscode van de ontvanger, voor zover die bekend is; en
- (e) niet te vaak of op een ongepast moment worden aangeboden of ontvangen⁴.

Op basis van een uitgebreide uitwisseling van *good practices* van haar leden, uit vele landen en uit verschillende sectoren, en een uitgebreide benchmarking van deze *good practices*, presenteert ICC

¹ Zie ook de *Guidance to the UK Bribery Act 2010*, pag. 12: Bonafide Gastvrijheid en promotieactiviteiten, of andere zakelijke uitgaven die bedoeld zijn om de producten of services van een Bedrijf beter te presenteren of om zakelijke relaties op te bouwen, worden gezien als een belangrijke en normale gang van zaken. Het is niet de bedoeling van de *UK Bribery Act* om zulk gedrag strafbaar te maken.

² Het in Nederland meer gangbare begrip 'ambtenaar' is beperkter dan het in internationale anti-corruptie regels gangbare begrip 'public official' (overheidsfunctionaris), waaronder onder meer ook werknemers van Bedrijven waar de overheid de zeggenschap over heeft en leden van politieke partijen, onder vallen. Daardoor kunnen bijvoorbeeld Geschenken aan dergelijke functionarissen in het buitenland, hoewel die soms naar Nederlands recht geen 'ambtenaar' zijn, gemakkelijk onder anti-corruptie verboden vallen. Voor meer informatie over het begrip 'Public Official' zie onder meer Resource Guide to the US Foreign Corrupt Practices Act, pag. 19, *OECD Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions*, Artikel 1, paragraaf 4, sub a) en *UK Bribery Act 2010*, Artikel 6, sub (5).

³ Zie *ICC Rules on Combating Corruption 2011*, artikel 1 sub a.

⁴ *ICC Rules on Combating Corruption 2011*, artikel 5.

deze richtlijnen, opgesteld met inachtneming van de meest recente internationale, regionale en nationale regelgeving geldend op het moment van opstellen van deze richtlijnen.

Deze richtlijnen kunnen door alle organisaties worden toegepast, onafhankelijk van het feit of zij *privaat* of *niet-privaat*, *profit* of *non-profit* zijn.

B. Definitie van de termen gebruikt in deze richtlijnen

“Bedrijf”: in enkel- en/of meervoud elke persoon of entiteit die zakelijke of economische activiteiten verricht, onafhankelijk van de vraag of dit wel of niet met een winstoogmerk gebeurt. Hieronder vallen ook entiteiten waarin de (regionale) overheid een aandeel, zeggenschap of ander belang heeft. Verder zijn hieronder begrepen moeder- en dochtervennootschappen, waarover controle is⁵.

“Gastvrijheid”: alle vormen van vermaak, entertainment, vergoeding van reis-en verblijfkosten en alle uitnodigingen voor sport- of culturele evenementen⁶.

“Gedragscode”: de in een bedrijf geldende regels met betrekking tot Geschenken en Gastvrijheid, inclusief de interpretatie en implementatie van deze regels.

“Geschenk”: elke betaling, gift, relatiegeschenk of andere Gunst, van materiële waarde of niet, dat wordt aangeboden, gegeven of ontvangen zonder indirecte materiële of immateriële compensatie daarvoor.

“Gunsten”: de gezamenlijke aanduiding van zowel Geschenken als Gastvrijheid.

C. Gedragscode

1. Bedrijven wordt aangeraden een Gedragscode met betrekking tot Geschenken en Gastvrijheid op te stellen en te hanteren. Deze Gedragscode bepaalt dat Gunsten:
 - (a) in lijn met toepasselijke (inter)nationale wet- en regelgeving moeten zijn;
 - (b) beperkt worden tot redelijke, proportionele en bonafide zakelijk gerelateerde uitgaven zoals promotieactiviteiten;
 - (c) openlijk en transparant worden gegeven, niet ongepast beïnvloeden of rederlijkwijs niet gezien kunnen worden als ongepaste beïnvloeding van de ontvanger's uitoefening van zijn of haar taken;
 - (d) niet in strijd zijn met de Gedragscode van de ontvanger, voor zover die bekend is;
 - (e) niet te vaak of op een ongepast moment worden aangeboden of ontvangen⁷;
 - (f) niet worden aangeboden om een ongepast (zakelijk) voordeel te behalen;
 - (g) op correcte en transparante wijze in de boekhouding van Bedrijven worden opgenomen; en
 - (h) gepast moeten zijn wanneer de cultuur en de levensstandaard in het land of de regio waar de Gunsten worden verleend of ontvangen, in aanmerking wordt genomen.

2. Hoewel een goede inschatting van belang is voor het geven en/of aanbieden van Geschenken of Gastvrijheid, moet een Gedragscode voldoende specifiek zijn en zo mogelijk voorzien van heldere

⁵ ICC Rules on Combating Corruption 2011, Introductie, pag. 5.

⁶ Hieronder valt ook het beloven, geven of ontvangen van Gastvrijheid.

⁷ Hieronder valt bijvoorbeeld, het verlenen of ontvangen van Gunsten op het moment dat de ontvanger invloed heeft op de uitkomst van een aanbestedingsprocedure, tijdens lopende juridische geschillen, toewijzing van vergunningen of tijdens gevoelige onderhandelingen.

en eenvoudig te begrijpen voorbeelden en/of *best practices*, teneinde daarin goed behulpzaam te zijn.

3. Gelet op de complexiteit van de onderwerpen 'Geschenken' en 'Gastvrijheid' en het risico dat Gunsten als omkoping worden aangemerkt, dient een Gedragscode op juiste wijze en voldoende te worden geïmplementeerd en gecommuniceerd binnen een Bedrijf. Dit betekent dat alle betrokkenen, zoals, directeuren, functionarissen en medewerkers van het Bedrijf hieraan zijn onderworpen en dat de Gedragscode eenvoudig is te raadplegen; bijvoorbeeld op de website/intranet van het Bedrijf en in de kantoorruimtes. Alle betrokkenen (directeuren, functionarissen en aangewezen⁸ medewerkers) dienen regelmatig via internet/intranet en/of 'vis-à-vis' training te krijgen en zij dienen te worden gestimuleerd om hulp van het management of speciaal daarvoor aangewezen functionarissen of afdelingen in te schakelen indien zij zorgen of vragen hebben over de uitleg van de begrippen 'Geschenken' of 'Gastvrijheid'.
4. Een aantal landen verbiedt het verlenen van Gunsten aan overheidsfunctionarissen, terwijl andere landen dergelijke praktijken onder strikte voorwaarden toestaan. Als gevolg daarvan kunnen Bedrijven enkel Gunsten aan overheidsfunctionarissen verlenen binnen de toegestane reikwijdte van de ter plaatse geldende (nationale) wetten en voorschriften.
5. Bedrijven overtreden waarschijnlijk anti-corruptie wet- en regelgeving indien Gunsten aan derden, zoals familieleden van overheidsfunctionarissen, worden verleend als deze Gunsten zijn bedoeld om op een indirecte manier een overheidsfunctionaris corruptief te beïnvloeden⁹.
6. Het aanbieden of verstrekken van een Geschenk of het bieden van Gastvrijheid aan een persoon in de private sector dient enkel te worden toegestaan indien dat in overeenstemming is met de op voorhand bekende regels van de Gedragscode van de beoogde ontvanger. Bedrijven zijn doorgaans verplicht om proactief informatie over de Gedragscode van de beoogde ontvanger te zoeken en te verifiëren; daarnaast moeten Bedrijven beoordelen of wat zij over die Gedragscode weten voldoende is. In passende gevallen, als zij twijfelen aan de juistheid van de beschikbare kennis, kunnen zij aanvullende informatie vragen of opzoeken.
7. Geschenken of Gastvrijheid mogen niet worden verstrekt of ontvangen in de vorm van contante bedragen of elk equivalent daarvan, zoals cheques, waardebonnen, prepaid kaarten of gratis diensten van het Bedrijf.
8. Geschenken van nominale (lage) waarde kunnen zowel aangeboden als ontvangen worden, mits in redelijke aantallen. Voorbeelden hiervan zijn promotiecadeaus zoals pennen, T-shirts, mokken en agenda's met het logo van het Bedrijf¹⁰.
9. Gastvrijheid met een beperkte waarde (zoals drankjes of een eenvoudige lunch), die wordt aangeboden in het kader van maatschappelijk gangbare normen en waarden, is in principe toegestaan¹¹.

⁸ Die in het licht van hun positie en hun aanstelling aan omkopingsrisico's zijn blootgesteld.

⁹ Liefdadigheidsbijdragen vallen buiten het bereik van deze Richtlijn. Voor meer informatie zie onder andere *Resource Guide to the US Foreign Corrupt Practices Act*, pag. 16.

¹⁰ Echter, in het geval van Geschenken aan overheidsfunctionarissen, zie C4 hierboven.

¹¹ Echter, in het geval van Gastvrijheid aan overheidsfunctionarissen, zie C4 hierboven.

-
10. Bedrijven moeten hun producten, diensten en technologie promoten op basis van hun concurrentiekracht en kwaliteit, niet door middel van verborgen Gunsten. Gastvrijheid in de vorm van betaling van redelijke reis- en verblijfkosten¹² voor klanten of overheidsfunctionarissen die een bezoek brengen aan de faciliteiten van het Bedrijf voor legitieme reclame of andere zakelijke doeleinden is in principe toegestaan^{13 14}.
 11. Een Gedragscode kan er in voorzien dat het geven of ontvangen van een Geschenk of het aanbieden of verkrijgen van Gastvrijheid, die een nominale (lage) waarde overschrijdt, moet worden gemeld aan en als die een bepaalde vastgestelde waarde overschrijdt, goedgekeurd worden door een manager of een aangewezen functionaris. Het is aan te bevelen om zowel geldniveaus voor het melden (op een lager niveau) als voor goedkeuring (op een hoger niveau) vast te stellen in de Gedragscode¹⁵.
 12. Bedrijven met een internationaal of wereldwijd bereik en die een meld- en goedkeuringsstelsel hebben geïntroduceerd, kunnen overwegen verschillende geldniveaus per land of regio in te stellen, gelet op en met inachtneming van de verschillen in cultuur en/of levensstandaard.
 13. Bedrijven die een meld- en/of goedkeuringsprocedure voor Geschenken en Gastvrijheid willen instellen, kunnen ook overwegen om een centraal (geautomatiseerd) register en toestemmingsprocedure in te stellen in combinatie met vastgestelde jaarlijkse cumulatieve beperkingen met gelimiteerde uitzonderingen voor Gunsten die zijn goedgekeurd door het management of een daarvoor aangewezen functionaris¹⁶.
 14. Agenten, tussenpersonen of andere derden die het Bedrijf vertegenwoordigen of namens deze zaken doen, dienen - wanneer mogelijk - te worden geïnformeerd worden over de Gedragscode van het Bedrijf en van hen moet worden vereist dat zij aan die regelgeving of gelijkelijke standaarden voldoen en dat zij deze op de juiste wijze implementeren.
 15. In aanvulling op de aanbevelingen onder C1, zijn de volgende elementen aanbevolen voor een Gedragscode:
 - Doel – het vermijden van Geschenken of Gastvrijheid die beschouwd kunnen worden als omkoping of corrupte praktijken;
 - Bereik – toepasbaar op en bindend voor alle directeurs, functionarissen en medewerkers van het Bedrijf en, voor zover mogelijk, alle zakenrelaties;
 - Definitie – zorg voor duidelijke definities van de begrippen ‘Geschenken’ en ‘Gastvrijheid’;
 - Algemene bepalingen – toepasselijk op zowel Geschenken als Gastvrijheid, inclusief een verbod op het verzoeken om of het bewegen tot, en bepalingen dat Gunsten niet te vaak worden verleend en dat alle Gunsten eerlijk en accuraat geregistreerd worden in de boekhouding van het Bedrijf;
 - Specifieke bepalingen over Geschenken, die een duidelijke meldings- en autorisatieprocedure kunnen bevatten;

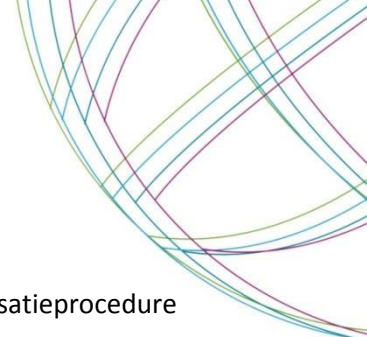
¹² Redelijkheid kan gemeten worden op basis van de duur van reis, de frequentie, het aantal mensen in de delegatie en de rol van elke genodigde, hetgeen proportioneel moet zijn in relatie tot het bezoek.

¹³ Zie voetnoot 1 hierboven en *Resource Guide to the US Foreign Corrupt Practices Act*, pag. 17 voor meer informatie.

¹⁴ Echter, in het geval van Gastvrijheid aan overheidsfunctionarissen, zie C4 hierboven.

¹⁵ In sommige landen gebruiken Bedrijven andere waarden (dan de algemene) voor top of senior management. Deze praktijk wordt niet aangeraden, aangezien dergelijke andere waarden mogelijk conflicteren met het “*tone at the top*” principe en een vergroot risico creëren dat deze meer waardevolle Geschenken en Gastvrijheid als omkoping worden beschouwd.

¹⁶ *Resource Guide to the US Foreign Corrupt Practices Act*, pag. 16.

-
- Specifieke bepalingen over Gastvrijheid, die een duidelijke meldings- en autorisatieprocedure kunnen bevatten;
 - Een bepaling over communicatie en training over Geschenken en Gastvrijheid; en
 - Een bepaling die uitlegt waar begeleiding kan worden gevonden in het geval van vragen, dilemma's of zorgen.

Over de richtlijnen

Deze *richtlijnen voor (relatie)Geschenken en Gastvrijheid* van de International Chamber of Commerce (ICC) hebben als doel ondernemers handvatten te bieden bij het opstellen van een Gedragscode omtrent Geschenken en Gastvrijheid.

Deze richtlijnen zijn geen juridische handleiding en bieden geen juridisch advies. Wel geeft het een overzicht van de aandachtspunten waar ondernemers zich bewust van dienen te zijn. Deze richtlijnen zijn vastgesteld door een grote groep professionals van over de hele wereld, verenigd in de *ICC Corporate Responsibility and Anti-corruption* commissie. De Nederlandse vertaling van deze richtlijnen is mede tot stand gekomen door de inzet van de Nederlandse ICC Corporate Responsibility and Anti-corruption commissie.

Voor verdere verdieping in de materie en het werk van deze commissie, raden wij u aan om kennis te nemen van ander ICC publicaties, zoals onder meer de *ICC Rules on combating corruption*, *ICC Anti-corruption Third Party Due Diligence: A Guide for Small and Medium Size Enterprises* en de *ICC Anti-corruption clause*. Voor een volledig overzicht van (kosteloos) te downloaden ICC publicaties, zie www.icc.nl/anticorruptie.

Over de International Chamber of Commerce (ICC) Nederland

International Chamber of Commerce (ICC) Nederland is onderdeel van ICC The world business organization, de grootste ondernemersorganisatie ter wereld. Ledenbedrijven maken deel uit van een netwerk van 6,5 miljoen Bedrijven in 130 landen en maken gebruik van de diensten van 90 ICC kantoren. ICC werd in 1919 opgericht door ondernemers onder het motto 'Merchants of Peace' en is vandaag de dag een belangrijke speler bij internationale fora, zoals de VN, WTO, G20 en bij nationale overheden. Het hoofdkantoor is gevestigd in Parijs.

Bedrijven ontwikkelen standpunten over handel- en investeringsgerelateerde thema's, alsook regels en standaarden voor de hele cyclus van internationaal zakendoen. Voorbeelden zijn de Incoterms® regels, de standaarden voor internationaal betalingsverkeer, waaronder bankgaranties en *letters of credit*, en de modelcontracten. ICC's Court of Arbitration is het voornaamste instituut voor alternatieve commerciële geschillenbeslechting.

ICC Nederland organiseert seminars en trainingen over tal van onderwerpen die internationaal opererende ondernemers tegenkomen. Voor meer informatie over het actuele trainingsaanbod, zie www.icc.nl/trainingen.